

Verslag

Op 12 januari heeft er weer Rijkscampus bijeenkomst plaatsgevonden. Het thema was 'evidence based L&O'. In de aanwezigheid van circa 50 aanwezigen werden Indianenverhalen en hardnekkige clichés over leren en ontwikkelen zijn onder de loep genomen en waar nodig doorgeprikt. Als basis diende het boek "jongens zijn slimmer dan meisjes" van Bruyckere, Kirschner en Hulshof.

Mythes gekraakt

Vijf collega's hadden zich aangemeld om een mythe aan te pakken. Ze vertelden kort over de mythe zoals in het boek beschreven en deelden met de aanwezigen hun praktijkervaring m.b.t. deze mythe. Dit leidde tot hilariteit en herkenning bij de aanwezigen.

Mythe kraker Else Bremer (SSR) over **de leerpiramide**.

De leerpiramide is een handig model waaruit zou blijken dat mensen maar 5 procent leren van een klassikale les, 10 van een boek, 20 van een audiovisuele presentatie, 30 van een demonstratie, 50 van een discussie, 80 van oefeningen en 90 van zelf uitleggen. Op het eerste gehoor klinkt het best logisch en bovendien ziet een leerpiramide er aantrekkelijk uit. (Zo blijkt dat wanneer je een model, piramide etc. bij je verhaal zet, mensen het meteen een heel stuk betrouwbaarder vinden)

De leerpiramide dook in 1946 voor het eerst op. De Amerikaan Edgar Dale opperde de gedachte dat je pas echt iets leert als je het voor je beroep nodig hebt. Als iemand iets zonder context aan je vertelt, dan is de kans groot dat je het weer vergeet. In 1969 werden de ideeën van Edgar Dale herdrukt. Snel namen pedagogen deze overwegingen over. De percentages werden erbij verzonnen en de ene na de andere onderwijskundige gaat uit van de waarheid van de leerpiramide. En dat terwijl de leerpiramide niet op empirisch onderzoek gebaseerd is, er is geen onderzoek gedaan naar de waarheid van Dale's piramide. Er is dus geen enkel bewijs voor die leerpiramide, en dat terwijl veel onderwijs op deze piramide gebaseerd.

Mythe kraker Elvira van Balen (ECO&P) over **communicatie is 93% non-verbaal**

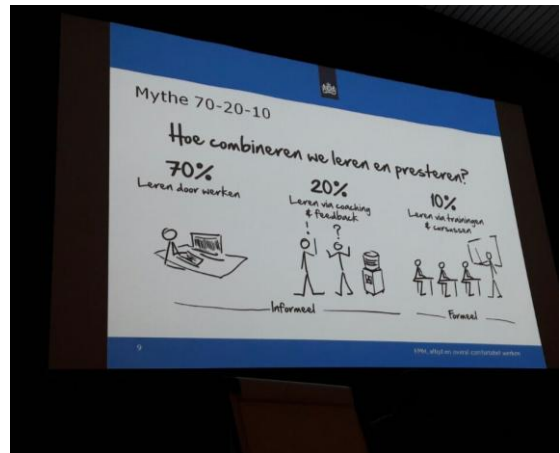
Er heerst een hardnekkig misverstand dat 93% van alle communicatie non-verbaal is. Communicatie zou voor 55% worden bepaald door lichaamstaal, voor 38% door stem en voor slechts 7% door woorden. Helaas is onderzoek uit 1971 overdreven geïnterpreteerd. Niet bij iedereen en in elke situatie wordt de boodschap grotendeels non-verbaal overgebracht. Het onderzoek was gericht op het overbrengen van gevoelens en opvattingen en gaat op als er incongruentie wordt vastgesteld tussen verbaal en non-verbaal. Alleen in die gevallen zijn we geneigd meer waarde te hechten aan wat non-verbaal ter tafel komt. En anders niet...

Mythe krakers Annemarie Blok (FMH) & Roos Dael (Bureau ABD) over **70-20-10**

70-20-10 gaat ervan uit dat: mensen in de praktijk van het werk 70% leren door te werken, 20% door coaching en intervisie en 10% door georganiseerd en gepland leren (cursussen). Grote commerciële bedrijven, zoals Nike en Shell en in het Rijk, de Belastingdienst, hebben op dit principe het L&O in hun organisatie ingericht. De indeling is gebaseerd op één onderzoek dat blijkt te gaan over hoe je

leiderschap kunt aanleren. De conclusie wordt bovendien gerelativeerd en het ging slechts om 84 leidinggevenden in één bedrijf. Er is dus geen enkel wetenschappelijk bewijs dat ten grondslag ligt aan dit principe.

Mythe kraker Boris Baetings (voormalig EZ, nu RWS) over **ervarend leren en probleemgericht onderwijs** Boris heeft twee concepten in relatie met elkaar behandeld. Dat leidde tot een degelijk en grondige uiteenzetting, die de moeite waard is om nog een keer aandacht aan te besteden. We beperken ons in dit verslag tot de concluderende opmerkingen: "Wat je ziet (of ervaart), wordt bepaald door wat je weet." Zodra het leertraject wordt gekoppeld aan een doel kan het werkgeheugen dit maar in kleine stukjes overbrengen naar het lange termijngeheugen. Daarmee wordt de effectiviteit beduidend minder van deze methode. Dit geldt ook voor probleem gestuurd onderwijs. De kracht moet gezocht worden in herhalingen.

Zowel de mythe krakers als aanwezigen zijn enigszins geschrokken over hoe gemakkelijk de indianenverhalen en mythes blijven bestaan en hoe hardnekkig ze zijn. Werk aan de winkel dus met betrekking tot evidence based leren en ontwikkelen.

Open Space

Tijdens het Open Space moment was er gelegenheid om een oproep te doen, een vraag te stellen of een andere bijdrage te leveren aan de Rijkscampus.

Rijkscampus Online community

De aanbesteding is afgerond en binnenkort wordt er gestart met het opzetten van het sociale intranet, het platform voor de online community. Tania Manushevich Viaux is in 2017 verbonden aan het programma Leren en Ontwikkelen Rijk en zij is projectleider van de off en online Rijkscampus community.

Overzicht Themagroepen

Er werd een overzicht getoond met de thema groepen waar L&O 'ers interesse in hebben getoond. Naar aanleiding daarvan zijn de volgende opmerkingen gemaakt:

- Themagroep Leiderschap: bij de ABD bestaat eveneens een themagroep Leiderschap, om dubbelingen voor te zijn is het raadzaam om te na te gaan of we ons bezighouden met dezelfde onderwerpen. Saskia van Hasselt licht toe dat de ABD groep zich richt op de ontwikkel kant en met name op de leiderschapsontwikkeling van huidige en potentiële ABD'ers. Interesse hierin: meld je bij de ABD bij Catharina Koedijk en Annemiek de Winter.
- Themagroep Lerende organisatie/Leerklimaat: tijdens de bijeenkomst van 6 oktober nog 2 verschillende thema's. Voorlopig is dit samengevoegd tot 1 groep.
- Themagroep Online en Offline Community: zoals eerder genoemd gaan we van start.
- Themagroep pro actief adviseren ICOP: Corry Bijkerk is de trekker van deze groep en kent daarnaast nog een aantal deelnemers. Het deelnemers aantal is groeiende, de lijst wordt

gecheckt op volledigheid. De volgende bijeenkomst wordt gepland in overleg met portefeuillehouder van het onderwerp Leren en Ontwikkelen in de ICOP Marjon Teeuwen-Vos.

- Themagroep Evidence based: De themagroep is 1 x samen gekomen. In de bijeenkomst is gesproken over het bepalen van de aanpak en de beoogde resultaten van de themagroep. Kort samengevat zijn de deelnemers op zoek naar antwoorden op de volgende vragen: Hoe leren rijksambtenaren? (eventueel met uitsplitsingen naar cultuur, functie en aard van werk etc.)? Wat werkt en wat werkt niet? oftewel, welke vormen van leren zijn effectief? (in welke situaties) Hoe zijn effectieve leertrajecten vormgegeven? Hoe meet je effectiviteit? (Ook op lange termijn)? Hoe faciliteer je leren? (Vooral het leren in het werk) en Hoe kunnen we goede vraagarticulatie vormgeven?

De vervolg bijeenkomst is gepland

Dennis Bachrach – Defensie: Ervaart een knelpunt in de regie op de werkgroepen. De Rijkscampus is geen regievoerder maar faciliteert. De deelnemers aan de werkgroepen zullen zelf het contact onderhouden en de bijeenkomsten plannen. Tania Manushevich roept op om vragen neer te leggen bij haar via ProgrammaLerenenontwikkelenRijk@minbzk.nl. De deelnemers/trekkers zullen geïnventariseerd worden en in beeld worden gebracht. Totdat er per werkgroep een trekker bekend is zodat de werkgroep zelfstandig kan functioneren en contact kan onderhouden met de Rijkscampus.

Charlotte Staat – ABD en BZ: Als proef zijn er webinars opgezet, in samenwerking met de academie voor Internationale betrekkingen, niveau Bureau ABD en sub ABD in het kader van een andere leervorm. De inhoud van de webinars betreft buitenlandse actuele ontwikkelingen. 27/1 zal de Brexit besproken worden door de Nederlandse ambassadeur in Londen, Simon Smits. De volgende webinars gaan over Trump's rise to power (10 februari), interne veiligheid (24 februari), en disruptive politics en leiderschap (10 maart). Vragen stellen via de chat is mogelijk. De link is op aanvraag beschikbaar, ook voor deelnemers van de Rijkscampus. De flyer zal binnenkort zal te vinden zijn op onze site www.derijkscampus.nl, momenteel is de aankondiging te vinden via [de ABD-site](#).

Carola Sosef – COA: Hoe krijg ik veranderingen ingebed die doorgevoerd moeten worden in deze voor het COA drukke en woelige periode? Carola komt graag in contact met collega's voor advies om dit zonder trainingen en workshops voor elkaar te krijgen. Wil je hierover sparren met Carola neem contact op via CarolaSosef@coa.nl

Titus Mars – V&J/ABD: *Ontwikkelingspsychologie* wordt vooral geassocieerd met kinderen en jongeren, maar ontwikkeling stopt natuurlijk niet na je 18e of 27e levensjaar. De term *Adult development* verwijst naar het vakgebied in de ontwikkelingspsychologie dat zich richt op het objectief meten van die latere ontwikkeling. Het vakgebied kan een belangrijke rol spelen in het effectief ontwikkelen en selecteren van opdrachtgevers en managers in bedrijfsleven en overheid. Meer nog dan in het bedrijfsleven heeft de overheid behoefte aan leiders op het hoogste ontwikkelingsniveau. Titus Mars wil graag met een aantal collega's verkennen wat adult development voor de rijkdienst zou kunnen betekenen en wat een eerste stap zou kunnen zijn in een introductie. We maken om te beginnen een afspraak van een uur in Den Haag ter kennismaking met de materie. Wil je je eerst vast oriënteren, kijk dan in om te beginnen in Wikipedia artikelen over

[Kegan \(click!\)](#) en [CDF \(click!\)](#). Wil je hierover sparren, neem contact op met Titus via titus.mars@minbzk.nl